

EIROPAS PARLAMENTS

2004

2009

Sesijas dokuments

GALĪGAIS
A6-0199/2007

23.5.2007

ZIŅOJUMS

par mākslinieku sociālo statusu
(2006/2249(INI)(INI))

Kultūras un izglītības komiteja

Referente: *Claire Gibault*

PR_INI

SATURS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PASKAIDROJUMS	9
PROCEDŪRA	10

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par mākslinieku sociālo statusu (2006/2249(INI)(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā UNESCO konvenciju par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu,
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu „Nediskriminācija un iespēju vienlīdzība visiem — pamatstratēģija” (COM(2005)0224),
- ņemot vērā Komisijas Zaļo grāmatu „Darba likumdošanas modernizēšana, lai risinātu 21. gadsimta radītās problēmas” (COM(2006)0708),
- ņemot vērā savu 2002. gada 22. oktobra rezolūciju par teātra un skatuves mākslu nozīmību un dinamismu paplašinātajā Eiropā¹,
- ņemot vērā tā 2003. gada 4. septembra rezolūciju par kultūras nozarēm²,
- ņemot vērā tā 2005. gada 13. oktobra rezolūciju par jauniem uzdevumiem cirkam kā Eiropas kultūras būtiskai daļai³,
- ņemot vērā Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā⁴,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulu (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu⁵,
- ņemot vērā Padomes 1992. gada 19. novembra Direktīvu 92/100/EEK par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām, kas attiecas uz autortiesībām intelektuālā īpašuma jomā⁶,
- ņemot vērā Padomes 1993. gada 29. oktobra Direktīvu 93/98/EEK par autortiesību un dažu blakustiesību aizsardzības termiņu saskaņošanu⁷,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvu 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā⁸,
- ņemot vērā tā 1999. gada 9. marta rezolūciju par mākslinieku stāvokli un lomu Eiropas

¹ OV C 300 E, 11.12.2003., 156. lpp.

² OV C 76 E, 25.3.2004., 459. lpp.

³ OV C 233 E, 28.9.2006., 124. lpp.

⁴ OV L 149, 5.7.1971., 2. lpp.

⁵ OV L 166, 30.4.2004., 1. lpp.

⁶ OV L 346, 27.11.1992., 61. lpp.

⁷ OV L 290, 24.11.1993., 9. lpp.

⁸ OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp.

Savienībā¹,

- ņemot vērā Eiropas Kopienu Tiesas 2000. gada 30. marta spriedumu lietā C-178/97, *Barry Banks pret Théâtre royal de la Monnaie*²,
 - ņemot vērā Eiropas Kopienu Tiesas 2006. gada 15. jūnija spriedumu lietā C-255/04, Eiropas Kopienu Komisija/Francijas Republika³,
 - ņemot vērā Reglamenta 45. pantu,
 - ņemot vērā Kultūras un izglītības komitejas ziņojumu (A6-0199/2007),
- A. tā kā māksla arī ir darbs un profesija;
 - B. tā kā iepriekšminētie spriedumi un Direktīva 96/71/EK vairāk attiecas uz skatuves mākslu;
 - C. tā kā, lai ar mākslu varētu nodarboties visaugstākajā līmenī, no agras bērnības ir jāinteresējas par skatuves pasauli un jābūt iespējai piekļūt mūsu kultūras mantojuma svarīgākajiem darbiem;
 - D. tā kā vairākās dalībvalstīs noteiktiem mākslas nozares pārstāvjiem nav likumīga statusa;
 - E. tā kā mākslas profesijas ir cieši saistītas ar elastību un mobilitāti;
 - F. tā kā neviens mākslinieks visā savas profesionālās darbības laikā nav pilnībā pasargāts no darba nepastāvības;
 - G. tā kā mākslas profesiju neparedzamais un dažreiz arī nepastāvīgais raksturs ir katrā ziņā jākompensē ar drošu sociālo aizsardzību;
 - H. tā kā Eiropas māksliniekiem arī šodien ir faktiski neiespējami plānot savu profesionālo karjeru;
 - I. tā kā ir jāatvieglo mākslinieku piekļuve informācijai par viņu nodarbinātības, mobilitātes, bezdarba, veselības un pensijas nosacījumiem;
 - J. tā kā ar mākslinieciskām nosliecēm, apdāvinātību un talantu reti pietiek, lai pavērtu ceļu uz profesionāla mākslinieka karjeru;
 - K. tā kā vēl nav pietiekami izstrādāti katrai disciplīnai pielāgoti mākslas profesiju mācekļa un/vai kvalifikācijas līgumi;
 - L. tā kā ir jāveicina mākslinieku pārkvalifikācijas iespējas;
 - M. tā kā uz brīvu darbaspēka, tostarp mākslinieku, apriti kopumā pastāv zināmi ierobežojumi attiecībā uz jauno dalībvalstu pārstāvjiem, jo saskaņā ar pievienošanās aktiem bija iespēja

¹ OV C 175, 21.6.1999., 42. lpp.

² 2000. gada krājums, I-2005. lpp.

³ 2006. gada krājums, I-5251. lpp.

paredzēt pārejas noteikumus;

- N. tā kā mākslinieciskie uzvedumi bieži pulcē Eiropas un ārpuskopienas māksliniekus, kuru mobilitāti bieži kavē grūtības saņemt vidēja termiņa vīzas;
- O. tā kā mākslinieku uzturēšanās kādā dalībvalstī visbiežāk ir īstermiņa uzturēšanās (mazāk par trīs mēnešiem);
- P. tā kā visas šīs problēmas, kas saistītas ar pārrobežu mobilitāti — mākslas profesiju galveno iezīmi —, izceļ vajadzību šajā jomā paredzēt konkrētus pasākumus;
- Q. tā kā ir ārkārtīgi svarīgi pašdarbības māksliniecisko darbību nošķirt no profesionālās mākslinieciskās darbības;
- R. tā kā ir efektīvi jānodrošina mākslas izglītības iekļaušana dalībvalstu skolu programmās;
- S. tā kā iepriekšminētā UNESCO konvencija ir lielisks pamats, kā atzīt mākslinieciskās jaunrades profesionāļu darbības nozīmību;
- T. tā kā Direktīva 2001/29/EK nosaka prasību dalībvalstīm, kas to vēl nav izdarījušas, paredzēt autoriem taisnīgu kompensāciju reproducēšanas tiesību (reprogrāfija, kopijas privātām vajadzībām) izņēmumu vai ierobežojumu gadījumā;
- U. tā kā Direktīva 92/100/EEK nosaka ekskluzīvas tiesības jo īpaši attiecībā uz izpildītājiem un viņu tiesībām saņemt neatsaucamu taisnīgu atlīdzību;
- V. tā kā autoriem un izpildītājiem ir mantiskās un morālās tiesības saņemt atzinību par viņu radošo darbu un vispārējo ieguldījumu kultūrā;
- W. tā kā mākslinieciskā jaunrade palīdz attīstīties kultūras mantojumam un gūst iedvesmu un būtību no senāk tapušiem darbiem, kuru saglabāšanu nodrošina valsts,

Mākslinieku stāvokļa uzlabošana Eiropā

– Līgumattiecības

1. aicina dalībvalstis izstrādāt vai īstenot tiesisko un institucionālo sistēmu, lai atbalstītu māksliniecisko jaunradi, pieņemot vai īstenojot saskaņotu un globālu pasākumu kopumu, tostarp attiecībā uz līgumattiecībām, sociālo drošību, veselības apdrošināšanu, tiešajiem un netiešajiem nodokļiem un atbilstību Eiropas noteikumiem;
2. uzsver, ka ir jāņem vērā mākslinieka darba metožu īpatnības;
3. turklāt uzsver, ka ir jāņem vērā visu ar skatuvi saistīto profesiju īpatnības un nepastāvība;
4. mudina dalībvalstis izstrādāt mācekļa vai kvalifikācijas līgumus visām ar mākslu saistītām profesijām;
5. tāpēc ierosina dalībvalstīm veicināt mākslinieku profesionālās pieredzes atzīšanu;

Mākslinieku aizsardzība

6. aicina Komisiju un dalībvalstis pēc apspriešanās ar mākslas nozares pārstāvjiem ieviest „Eiropas profesionālo mākslinieka pasi” *Europass* veidā, kurā varētu norādīt mākslinieka statusu un viņa līgumu veidu un termiņu, kā arī to darba ņēmēju un pakalpojumu sniedzēju kontaktinformāciju, kas viņu pieņem darbā;
7. mudina dalībvalstis pilnveidot labas prakses un informācijas koordināciju un apmaiņu;
8. neatlaidīgi aicina, lai Komisija sadarbībā ar attiecīgās nozares pārstāvjiem izstrādā vienotu un saprotamu praktisku rokasgrāmatu Eiropas māksliniekiem, kā arī attiecīgajām pārvaldes iestādēm, kurā būtu minēti visi dalībvalstu un Eiropas līmenī spēkā esošie noteikumi veselības apdrošināšanas, bezdarba un pensiju jomā;
9. aicina Komisiju un dalībvalstis, pamatojoties uz spēkā esošajiem divpusējiem nolīgumiem, izskatīt iespēju uzņemt iniciatīvu, lai nodrošinātu to, ka trešo valstu izcelsmes māksliniekiem pēc viņu atgriešanās savā valstī tiek pārskaitītas pensiju un sociālās iemaksas un ņemta vērā Eiropas Savienības dalībvalstīs iegūtā darba pieredze;
10. mudina Komisiju īstenot izmēģinājuma projektu Eiropas sociālās drošības elektroniskās kartes ieviešanai, ko izmantotu tieši Eiropas mākslinieki;
11. uzskata, ka šāda karte, kurā tādējādi būtu iekļauta visa informācija par konkrēto mākslinieku, varētu kļūt par galveno līdzekli, lai atrisinātu atsevišķas problēmas, kas saistītas ar viņa profesiju;
12. uzsver, ka ir jāievēro atšķirība starp māksliniekiem raksturīgo mobilitāti un vispārējo Eiropas Savienības darba ņēmēju mobilitāti;
13. šajā sakarā prasa, lai Komisija iesniegtu atskaiti par sasniegto attiecībā uz iepriekšminēto īpašo mobilitāti;
14. prasa Komisijai oficiāli noteikt tās kultūras jomas, kurās varētu notikt radošā darbaspēka un talantu emigrācija, un dalībvalstīm ar stimulējošiem pasākumiem veicināt savu mākslinieku palikšanu vai atgriešanos Eiropas Savienības teritorijā;
15. turklāt prasa dalībvalstīm pievērst īpašu uzmanību konservatoriju, Eiropas valstu mākslas skolu un citu oficiālo skatuves mākslas skolu izdoto diplomu un sertifikātu atzīšanai, lai saskaņā ar Boloņas procesu to īpašniekiem ļautu strādāt un mācīties visās dalībvalstīs ; šajā sakarā aicina visas dalībvalstis veicināt mākslas izglītības programmas ar labu personīgo un profesionālo apmācību, kas skolniekiem ļautu ne tikai attīstīt savu māksliniecisko talantu, bet arī iegūt vispārēju izglītību, kura viņiem pavērtu iespējas citā profesijā; uzsver arī to, cik nozīmīgi ir ierosināt iniciatīvas Eiropas Savienības līmenī, lai atvieglotu trešo valstu konservatoriju un mākslas skolu izdoto diplomu un sertifikātu atzīšanu ar mērķi veicināt mākslinieku mobilitāti Eiropas Savienības dalībvalstu virzienā;
16. aicina Komisiju, pamatojoties uz tādām iniciatīvām kā UNESCO iniciatīva, pieņemt „Eiropas mākslinieciskās jaunrades un tās īstenošanas nosacījumu hartu”, lai apstiprinātu mākslinieciskās jaunrades profesionālās darbības nozīmīgumu un atvieglotu Eiropas

integrāciju;

17. aicina dalībvalstis atcelt jebkāda veida ierobežojumus, kas attiecas uz jauno dalībvalstu mākslinieku piekļuvi darba tirgum;
18. aicina tās dalībvalstis, kas to vēl nav izdarījušas, saskaņā ar Direktīvu 92/100/EEK un Direktīvu 2001/29/EK efektīvi organizēt taisnīgu kompensāciju iekasēšanu par reproducēšanas tiesībām un taisnīgu atlīdzību autortiesību un blakustiesību subjektiem;
19. aicina Komisiju veikt pētījumu, lai izanalizētu dalībvalstu pieņemtos pasākumus ar mērķi efektīvi nodrošināt autortiesību un blakustiesību subjektiem taisnīgu kompensāciju par juridiskajiem izņēmumiem, ko pieņēmušas dalībvalstis atbilstīgi Direktīvai 2001/29/EK, un par viņu tiesību likumīgu izmantošanu atbilstīgi 92/100/EEK;
20. aicina Komisiju veikt pētījumu, lai izanalizētu dalībvalstu pieņemtos pasākumus ar mērķi daļu no ienākumiem, kas gūti no autortiesību un blakustiesību subjektu taisnīgas kompensācijas maksājumiem, izmantot jaunrades atbalstam un mākslinieku sociālajai un finansiālajai aizsardzībai, un izpētīt juridiskos instrumentus un citus līdzekļus, kurus varētu izmantot, lai veicinātu Eiropas pašreizējo mākslinieku finansēšanai un aizsardzībai;

Vīzu politika – trešo valstu pilsoņu mobilitāte un nodarbinātība

21. uzsver, ka jāņem vērā grūtības, ko pašlaik dažiem Eiropas un ārpuskopienas māksliniekiem rada vīzas saņemšana darba atļauju iegūšanai, un no tām izrietošā nenoteiktība;
22. uzsver faktu, ka māksliniekiem ar īstermiņa darba līgumiem ir grūti izpildīt nosacījumus vīzas un darba atļaujas saņemšanai;
23. aicina Komisiju pārskatīt pašreizējās vīzu un darba atļauju sistēmas māksliniekiem, kā arī sākt izstrādāt šajā jomā Kopienas noteikumus, kas ļautu ieviest pagaidu vīzu, kuru varētu izmantot tieši Eiropas un ārpuskopienas mākslinieki, kā jau tas notiek vairākās dalībvalstīs;

Mūžizglītība un pārkvalifikācija

24. aicina dalībvalstis izveidot specializētas izglītības un apmācības iestādes, kas būtu paredzētas kultūras nozares pārstāvjiem, lai šajā jomā attīstītu patiesu nodarbinātības politiku;
25. aicina Komisiju savākt visus iespējamus pētījumus un publikācijas šajā jomā un pētījuma veidā novērtēt pašreizējo situāciju attiecībā uz to, kā Eiropas Savienībā ņem vērā arodslimības, kas raksturīgas tieši māksliniekiem, piemēram, artrozi;
26. atgādina, ka visi mākslinieki savu darbību veic pastāvīgi, nevis tikai mākslinieciskā snieguma vai skatuves izrādes laikā;
27. šajā sakarā atgādina, ka mēģinājumu laikposmi ir pilnvērtīgs darba laiks un ka visi šie darbības laikposmi ir steidzami jāņem vērā mākslinieku profesionālās darbības stāžā gan attiecībā uz bezdarba laikposmiem, gan attiecībā uz viņu pensiju;

28. aicina Komisiju izvērtēt Eiropas līmeņa sadarbības un apmaiņu reālo apjomu skatuves mākslas profesionālās izglītības jomā un veicināt šos aspektus mūžizglītības un kultūras programmās 2007. gadam, kā arī Eiropas izglītības un kultūras gada pasākumos 2009. gadā;

Ceļā uz pašdarbības pārstrukturēšanu

29. uzstāj, ka ir jāatbalsta visas mākslinieciskās un kultūras darbības, ko veic jo īpaši par labu sociāli mazaizsargātajai sabiedrības daļai, lai veicinātu tās integrāciju;

30. uzsver mākslinieciskās pašdarbības nozīmi vietējo iedzīvotāju grupu integrācijā un pilsoniskās sabiedrības izveides veicināšanā;

31. uzsver, ka tie mākslinieki, kas nav ieguvuši attiecīgu izglītību, bet vēlas uzsākt profesionāla mākslinieka karjeru, ir jāinformē par noteiktiem šīs profesijas aspektiem;

32. šajā sakarā aicina dalībvalstis veicināt un sekmēt pašdarbību, uzturot pastāvīgu saikni ar profesionāliem māksliniekiem;

Nodrošināt mākslas un kultūras izglītību no agras bērnības

33. aicina Komisiju izstrādāt pētījumu par mākslas izglītību Eiropas Savienībā (saturs, izglītības veids (vispārējā vai nē), profesionālie rezultāti un iespējas) un divu gadu laikā ziņot Parlamentam par tā rezultātiem;

34. aicina Komisiju iedrošināt un veicināt Eiropas mākslas studentu mobilitāti, pastiprinot studentu apmaiņas programmas starp konservatorijām un valsts mākslas skolām Eiropā un ārpus tās;

35. aicina Komisiju paredzēt finansējumu pasākumiem un izmēģinājuma projektiem, kas ļautu jo īpaši noteikt piemērotus modeļus mākslas izglītībai skolas vidē, ieviešot Eiropas informācijas un pieredzes apmaiņas sistēmu, ko varētu izmantot pasniedzēji, kas ir atbildīgi par mākslas izglītību;

36. iesaka dalībvalstīm pastiprināt mākslas izglītības pasniedzēju sagatavošanu;

37. prasa Komisijai un dalībvalstīm apsvērt iespēju izveidot programmai *Erasmus* līdzīgu Eiropas mobilitātes fondu mākslas pasniedzēju un jauno mākslinieku apmaiņas pasākumiem ; šajā sakarā atgādina par savu atbalstu Eiropas Savienības budžeta palielināšanai kultūras jomā;

38. prasa, lai Komisija un dalībvalstis sāk īstenot informācijas kampaņu, piedāvājot mākslas izglītības kvalitātes garantijas;

39. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu parlamentiem un valdībām.

PASKAIDROJUMS

Ceļā uz Eiropas mākslinieka statusu

Jautājums par regulējumu attiecībā uz piekļuvi darba tirgum skatuves mākslas jomā ir sarežģīts un pretrunīgs, bet šodien vairs nav iespējams neņemt vērā problēmas, ko rada regulējuma trūkums.

Nepietiek apgalvot, ka vērtēšanas kritēriju trūkumam un tam, ka katrs var brīvi izpausties, ir pozitīvs raksturs, jo tas būtībā nozīmē, ka šī vērtēšana tiek uzticēta tirgum, tādējādi kaitējot mākslinieciskajiem un sociālā taisnīguma kritērijiem.

Pat talantīgākajiem māksliniekiem karjera mākslā joprojām ir saistīta ar daudzkārtējiem nepastāvīgiem un haotiskiem „klejojumiem tuksnesī”, zemām algām, nedeklarētām darba stundām un sliktiem darba apstākļiem, kas sagādā ne mazums vilšanos.

Tāpēc ir jāpanāk līdzsvars starp izplatīšanas resursiem un to personu skaitu, kas vēlas īstenot mākslinieka karjeru.

Turklāt ir skaidrs, ka mākslinieciskie uzvedumi šodien bieži pulcē Eiropas un ārpuskopienas māksliniekus, kuru mobilitāti bieži kavē tas, ka dalībvalstis nav transponējušas Eiropas tiesību aktus, un sliktas zināšanas par dalībvalstu tiesību aktiem.

Tomēr Eiropas noteikumi pastāv, un ir nepieciešams tikai tos piemērot, bet mākslinieki nezina uzņemošo dalībvalstu tiesību aktus un neprot panākt, lai tiktu piemēroti Eiropas tiesību akti.

Lielākā daļa grūtību, ar kurām saskaras mākslinieki, nerodas kultūras atšķirību dēļ, bet ir saistītas ar mobilitāti, vīzu politiku, veselības aizsardzību, sociālo drošību, bezdarbu, pensiju, un tieši attiecībā uz šiem ļoti konkrētajiem jautājumiem mēs esam mēģinājuši ieskicēt atbildi.

Šo situāciju ir apsvērušas vairākas dalībvalstis, un tās uzskata, ka katrā gadījumā ir jādomā par uzlabojumiem, kas Eiropas māksliniekiem viņu profesionālajā darbībā ļautu sasniegt atbilstīgu atzīšanas un integrācijas līmeni.

Šā iemesla dēļ „Eiropas mākslinieciskās jaunrades un tās īstenošanas nosacījumu hartas” ieviešana mums šķiet lielisks pārdomu pamats.

Mākslinieku stāvokļa uzlabošanas pirmais posms ir tieši viņu vajadzību novērtēšana, bet ar to vēl nebūs pietiekami.

Eiropas kultūras politikas uzdevums ir izveidot dinamisku kultūras, jaunrades un inovāciju vidi visās mākslas jomās, un to nevar izdarīt, ja mēs māksliniekiem, lai kompensētu viņiem nepieciešamo māksliniecisko brīvību, nepiedāvājam sociālās garantijas, kuras mēs piešķiram visiem pārējiem Eiropas darba ņēmējiem.

PROCEDŪRA

Virsraksts	Mākslinieku sociālais statuss
Procedūras numurs	2006/2249(INI)
Komiteja, kas atbildīga par jautājumu Datums, kad paziņoja plenārsēdē	CULT 26.10.2006
Komiteja(-s), kurai(-ām) ir lūgts sniegt atzinumu Datums, kad paziņoja plenārsēdē	
Atzinumu nav sniegusi Lēmuma datums	
Ciešāka sadarbība Datums, kad paziņoja plenārsēdē	
Referents(-e/-i/-es) Iecelšanas datums	<i>Claire Gibault</i> 3.10.2005
Aizstātais(-ā/-ie/-ās) referents(-e/-i/-es)	
Izskatīšana komitejā	29.1.2007 10.4.2007
Pieņemšanas datums	7.5.2007
Galīgā balsojuma rezultāti	+: 18 -: 0 0: 0
Deputāti, kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Ivo Belet, Marie-Hélène Descamps, Věra Flasarová, Milan Gaľa, Claire Gibault, Vasco Graça Moura, Manolis Mavrommatis, Ljudmila Novak, Karin Resetarits, Pál Schmitt, Nikolaos Sifunakis, Tomáš Zatloukal</i>
Aizstājējs(-i), kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Gyula Hegyi, Erna Hennicot-Schoepges, Mary Honeyball, Jaroslav Zvěřina, Tadeusz Zwiefka</i>
Aizstājējs(-i) (178. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Morillon, Philippe</i>
Iesniegšanas datums	23.5.2007
Piezīmes (ši informācija pieejama tikai vienā valodā)	...